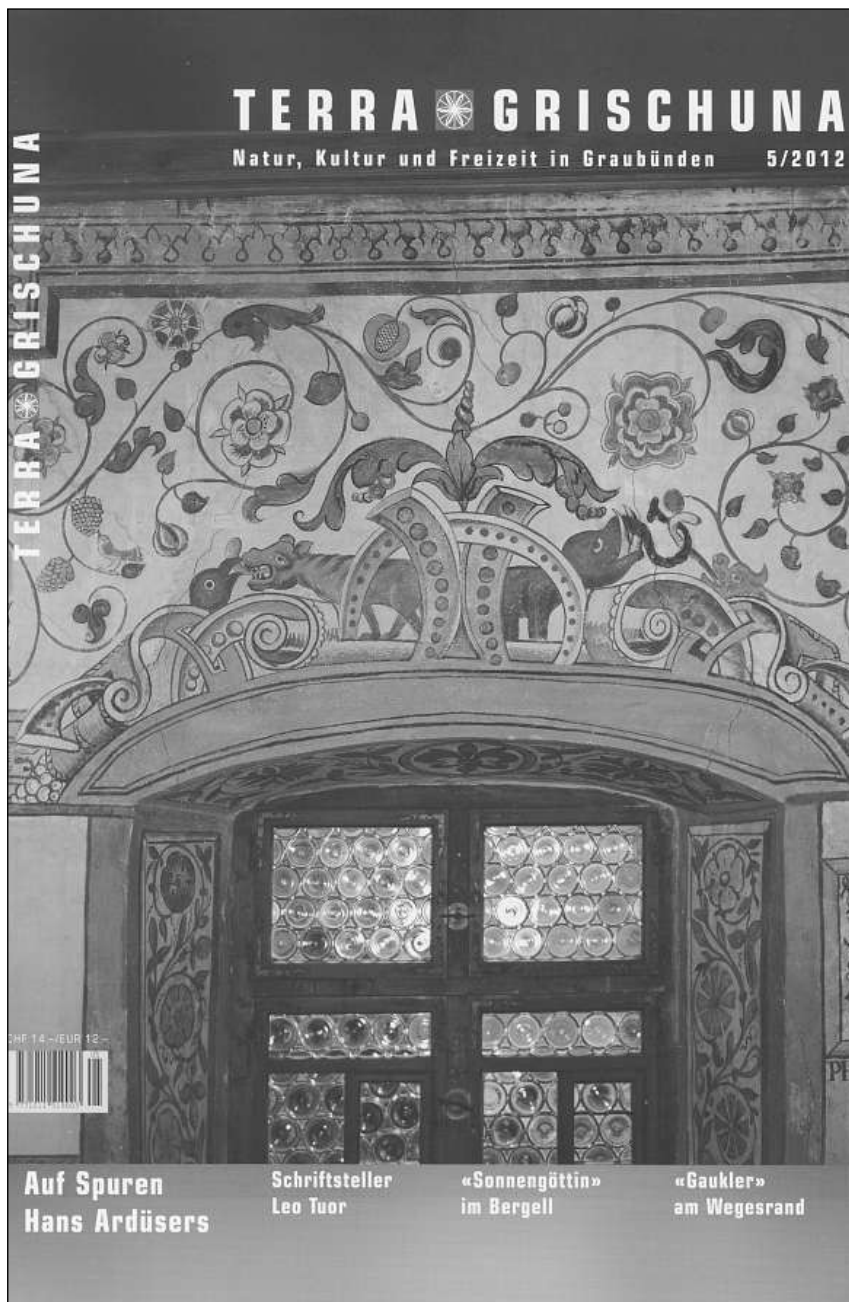

Omagi al pictur ambulat Hans Ardüser

(anr/gc) Prest en l'entira novissima ediziun da la Terra Grischuna (5/2012) vegnì sin ils fastiz da Hans Ardüser – e quai naturalmain a moda ritgmain illustrada. El è naschi 1557 a Tavau ed ha vivì fin entuorn 1615. Hans Ardüser era in multitalent: magister, pictur da decoraziun, poet e cronist. Sco pictur ambulat vid Fassadas è el i en pliras regiuns grischunas e laschè enavos in ritg stgazi tras ses maletgs vid chasas privatas, mo era en baselgias e chapluttas. L'enviern deva Hans Ardüser scola e la stad gieva el per uschè da dir a schurnada cun ses utensils da picturar. Sia spezialitad era la cumposiziun zunt differenta da motivs e color ch'expriman frestgezza e legria. Dad el derivan era diversas scrittiras: poesia e cronologia. Il temp da Hans Ardüser era bain caracterisà da novaziuns culturalas, dentant era da grevs problems e crisas – specialmain enturn 1600. Detagls surlonder pon ins leger en sia autobiografia.

Atgnamain vuleva Hans Ardüser d'entantar predicant, mo n'ha gè nagin success en in studi a Turitg. Puspè returnà en il Grischun, ha el dà scola a Maiavilla, a Lantsch, nua ch'el ha chattà sia dunna Menga Malet, ad Alvaschein, mo era a Savognin, Scharons e Tusaun. Durant il temp da stad decorava el tscha e là Fassadas da casas da famiglias beinstantas en il Grischun. Quai è succedi t. a. a Lantsch, Alvaschein, Scharons e Tumeigl (baselgia parochiala).

Fin 1982 eran 15 ovras da Hans Ardüser enconuscentas en il Grischun. Durant ils davos 30 onns èn anc set da ses maletgs vegnids chattads en il Chantun. En Surselva ha Hans Ardüser picturà en la chaplutta da S. Roc a Vella, da s. Martin/Tersnaus en Lumnezia, vid la chaplutta da s. Bistgaun a Degen, en la chaplutta da s. Clau a Ru-eun e vid la chaplutta da s. Roc a Pardé/Val Medel. En quels lieus èsi pil pli sogns che duevan preservar da la pestilenza (muria) che furiava da lezs temp en nossa regiun. Interessant è ch'il ma-

gister e pictur reformà ha instrui en vitgs catolics e maledgia era là vid chasas, chapluttas e baselgias. Da fitg gronda impurtanza sco document dal temp è sia cronica. Quella mussa era che scri-ver e picturar furmavan tar el ina ina unitad.

Preschentà era Leo Tuor

Purtretà fitg bain vegn en questa Terra Grischuna era il scribent Leo Tuor. I sa tracta tar quella contribuziun dad ina preschentaziun da sia veta anteriura sco pastur e d'ina interpretaziun da las pli impurtantas ovras da quai autur.